

ZSIDÓ SZEMLE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI., Király-u. 36. Telefon 84-89.

Politikai hetilap.
Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési árak:
Egészévre — — — 180.— korona
Félévre — — — 90.— "
Negyedévre — — — 45.— "

A zsidó légiók megszállották a Holt-tenger környékét is.

London, augusztus 7.

Jerusalajimból jelentik a Timesnek: A zsidó légiók, melyek Erec Jiszraél jelentősebb pontjait már régebben megszállották, a Holt-tenger környékére is kivezényeltek néhány alakulatot az ott állomásozó indiai csapatok felváltására, akik egyidejűleg elhagyták Palesztinát.

Megkezdődtek a palesztinai bevándorlások.

Jaffa, augusztus 5.

Az AKB-nak jelentik Jaffából: A „Tyroll” nevű hajón Triesztből ismét hatvan chaluc érkezett Jaffába, többnyire Német-Ausztriából és Lengyelországból való ifjak. A Zsidó Nemzeti

alap (Keren Kajemeth Lejiszraél) vezetősége fogadta őket és Tel Avivban helyezte el őket, egyelőre ideiglenes épületekben addig is, míg végleges lakásaikba költözhetnek. A legközelebbi napokban ismét egy nagyobb szállítmányt várnak.

A főkörmányzó és a sabboszi nyugalom.

London, augusztus 5.

Megbízható forrásból jelentik: A főkörmányzó az erec-jiszraeli államtisztviselők előtt úgy nyilatkozott, hogy sabbosz az ő számára a legteljesebb nyugalom napja lesz, sem ő, sem hivatalnokai a kormány hivatalaiban e napon semmiféle munkát nem végeznek, hivatalos órákat ezen a napon semmiféle irodában és üzemben nem tartanak.

Tömeges arabkivándorlás Szíriából.

H a i f a, augusztus 4.

Londonból jelentik: Május havában a bey-ruthi kikötőn át tizenkétezer arab kivándorló hagyta el Szíriát. Nagyjából Délamerikába hajózott ki.

Jabotinsky Londonba utazik.

J a f f a, augusztus 5.

Jabotinsky Wladimir, az A. C. tagja, augusztus közepén Londonba utazik, hogy elfoglalja tisztségét a Világszervezetnél.

Izraelita magyar, vagy zsidó nemzet?

Irta: Dr. Simon Lajos.

Az idők jele, hogy a Pester Lloyd megnyitja hasábjait a magyarországi zsidókérdés komoly és tárgyilagos megvitatása számára. Ebben látom annak a garanciáját is, hogy megszűnik végre az a bántó egyoldalúság, mely a zsidókérdés magyarországi tárgyalását jellemezte, midőn csekély kivételektől eltekintve, csupán vád- és védbeszédek hangzóttak el az ügyben, anélkül, hogy létezett volna bíró, aki a vád- és védelem után mindenkit kötelező ítéletet tudott volna hozni.

A *Reichspost* által felvetett téma természetesen csak egy része annak a nagy anyagnak, amely a zsidókérdés gyűjtőneve alatt ismeretes, de a kérdésnek arra a pontra való koncentrációja, hogy a zsidóság mint nemzeti kisebbség éljen Magyarországon, vagy pedig a felekezeti platform alapján, — mint a magyar nemzetnek izraelita felekezeti csoportja — elejét veszi a gyakorlati politika szempontjából amúgy is problematikus értékű terjedős elméleti fejtegetéseknek, másrészt pedig annak a homályos rövidségnek is, mely akkor keletkezik, midőn nagy lélekzetű kérdéseket a dióhéj prokruszteszi ágyába kell beszorítani.

Nemzeti kisebbség, vagy izr. felekezeti magyar? Ez a probléma. A legkönnyebb kérdés is fogs problémává lesz, ha a szembenálló felek más értelmet tulajdonítanak ugyanazon fogalomnak. Ez az állapot a bábeli nyelvzavar fokozását jelenti, mert itt nem arról van szó, hogy egyesek nem értik másnak idegen nyelvét, hanem ugyanazon nyelv fogalmainak nem csak más, hanem egyenesen ellentétes értelmet tulajdonítanak. Egy közelfekvő példával kívánjuk megvilágítani ezt az ellentétet. Magyarországon zsidókérdést mint nemzetiségi kérdést a szélső antiszemita alapon álló keresztény nemzeti párt dobta bele a gyakorlati politikába és tartja állandóan felszínen, ámde a világ cionista pártjai is nemzeti kérdésnek tekintik a zsidókérdést. Balfour lord nagy jelentőségű deklarációjának közvetlen következménye a san-remói döntés lett, mely Palesztinát a zsidó nemzeti otthon céljára a zsidóságnak ítélte oda. Nem a szegény, nem az üldözött zsidóság számára, hanem az egész zsidó nemzet számára. Tehát Balfour és a legfőbb tanács is nemzeti kérdésnek tekinti a zsidókérdést. Pedig sem a cionisták, sem Balfour, sem a legfőbb tanács nem vádolható antiszemitizmussal. Mi az oka tehát, hogy a legszűnsőségesebb antiszemita és a cionisták, valamint a legfiloszemita keresztények is a nemzeti elv alapján állanak a zsidókérdésben? Mindjárt

meg fogjuk érteni az ellentétet, ha közelebbről megvizsgáljuk, hogy milyen következményeket tulajdonítanak antiszemitaink a zsidó nemzeti politikának. A magyar antiszemita politikusok ugyanis a nemzeti elvet összekapcsolják az u. n. arányossági elvvel. Álláspontjuk — legalább elméletileg az, — hogy míg a zsidók izraelita vallásu magyarok, ugyanolyan jogok illetik, mint a többi vallásu magyarokat, és a zsidó magyar és egyéb vallásu magyar között nem lehet különbséget tenni.

Mihelyt azonban a zsidóság nemzetiség, nyomban alkalmazható vele szemben az arányosság elve, amely a keresztény politikusok szerint abban áll, — hogy a zsidóság az egyes foglalkozási ágakban csak számarányának megfelelő mértékben vehet részt, tehát csak annyi zsidó orvos, ügyvéd, kereskedő stb. létezhetik, amennyi a zsidóságnak az összlakossághoz viszonyított arányszámát meg nem haladja. Ez érzékeny jogfosztást jelentene a zsidóság számára és ha a zsidóság ily előfeltételek mellett és ezeknek tudatában helyezkednék a nemzeti platformra, — ez a keresztény irányzatnak nagyon kapóra jönne, — mert hiszen *volenti non fit injuria*.

Ámde a nemzetiségnek ez a fenti értelmezése páratlanul áll. Kétségtelenül van némi összefüggés a nemzeti elv és az arányossági elv között. Az tudniillik, hogy az államhatalom gyakorlásában, különösen pedig a törvényhozó és a végrehajtó hatalomban minden nemzetiségnek arányszámának megfelelően kell résztvennie. Ezen helyes és általánosan elfogadott elv szerint annyi képviselő illetné meg a zsidóságot a törvényhozó testületben, amennyi országos arányszámának megfelel. Ugyanez áll a közigazgatásra és igazságszolgáltatásra is. Érdekes, hogy a keresztény kurzus ezt az elvet éppen ott sértette meg, ahol módjában állott volna a legkövetkezetesebben alkalmaznia. Nevezetesen a fővárosi törvény novellájánál, amely szerint ugyanis Budapest minden kerülete a lakosság számára való tekintet nélkül 24 bizottsági tagot választ. Ennek az intézkedésnek azután az volt a következménye, hogy a keresztény belváros tizenhatszoros pluralitást gyakorolt a zsidó lakosságú Erzsébet, — vagy Terézvárossal szemben. — Ahol azonban nem az államhatalom gyakorlásáról van szó, ott az arányossági elvnek sem helye, de értelme sincs. Hogy ki megy kereskedői pályára, ki iparira, vagy tudományos pályára, — ez annyira autonóm joga az egyénnek és annyira távol esik az állam hatalmi tevékenységének terrénumától, hogy itt még a legszocialistább felfogás szerint sincs helye korlátozó hatású állami beavatkozásnak. Annál inkább kizártnak kell tekinteni oly rendszabályt, mely az egyes nemzetiségek egyéneit csak erős korlátok mellett bocsájtja bizonyos élethivatá-

sokra. A nemzetiségi elv, helyes értelmezése szerint, tehát az egyéni jogokat teljesen változatlanul hagyja és korlátozást csak ott szenvedhet, ahol az államhatalom gyakorlásánál a nemzetiségi arányszám harmoniáját akarja átörni. Ha a keresztény kurzus a nemzetiségi elvnek ezt a helyes és a békeszerződés „kisebbségi” klauzulájával teljesen kongruens értelmezését fogadja el, akkor szerény nézetem: úgy a magyarság, mint a zsidóság érdekének a zsidó nemzeti orientálódás a legtökéletesebb megoldása.

Zsidó szempontból tekintve a megoldást, — nem szabad végső menedéknek vagy a szükséges rossz igénybevételének felfogni, mert mint alább látni fogjuk, a világ zsidóságának tulnyomó része zsidó nemzeti alapon áll, — még ott is, ahol a zsidóság a legkedvezőbb viszonyok között él.

Hogy a fogalmak különböző értelmezésénél maradjanak, rá kell arra is mutatnom, hogy úgy zsidó, mint pedig liberális magyar részen ellentétet látnak a zsidó nemzethez való tartozás és a magyarság között. Ez az álláspont nemcsak téves, hanem egyenesen veszedelmes. Mert azt jelentené, hogy jó magyar csak az lehet, aki a magyar nemzetiséghez tartozik. Holott a német, tót, ruthén, vagy román, más nemzetisége dacára is jó magyar volt és a mai napig is az. Különben érthetetlen volna a legmagyarabb és legkeresztényibb politikusoknak az a vágyakozása, hogy közel tízmillió „nem jó magyar” kerüljön vissza a magyar állam uralma alá. Ha tehát más nemzetiségűek jó és megbízható magyarok lehetnek, — nem lehet ezt a tulajdonságot a zsidóktól elvitatni csak azért, mert nem magyar nemzetiségűek. A zsidó nemzetiségű magyar állampolgár épp oly megbízható magyar, mint az izraelita vallású magyar.

A fogalmaknak minden irányban való tisztázása után azt kell megállapítani, hogy vannak-e reális alapjai a magyar zsidóság zsidó nemzeti orientációjának? Ha nem, úgy hiába való minden erre irányuló igyekezet. Mert csak az isteneknek adatott meg, a semmiből világokat teremteni. Politikusok legfeljebb világokat tudnak semmivé tenni. Ha azonban az objektív és reális alapok megvannak, ez esetben oly nyilatkozatokkal sem lehet nem létezővé tenni a zsidóság nemzeti mivoltát, amin azt Mezei Mór és Frankl Adolf urak a P. Ll. hasábjain megtenni igyekeztek. A zsidó nemzeti orientáció reálitása és lehetősége mellett szólnak a következő körülmények:

1.) A zsidóság száma Nagy-Magyarországon és Csonka-Magyarországon is oly jelentékeny az összlakosság számához képest, mely a zsidóság asszimilációját még az esetben is lehetlenné teszi, ha az asszimiláció egyéb felté-

telei meg is volnának. Már maga ez az állapot is a nemzeti fejlődés szükségességére utal.

2. A legfőbb tanács ismeretes Palesztina-döntésével nemzetnek ismerte el a zsidóságot s Palesztinát jelölte ki, mint oly országot, amelyben a legteljesebb nemzeti életet élheti.

Természetes ezek után, hogy a zsidóságnak nem Palesztinában élő nagy többsége (mert emberileg belátható időn belül a zsidóság többsége, Palesztinán kívül fog élni) — az egyes országokban csak mint nemzeti kisebbség szervezkedhetik. Mert fogalmilag is lehetetlen, hogy a zsidóság az egyik országban zsidó nemzet, a másik országban izraelita vallású magyar, német stb. legyen. Az európai nemzetek közül a német az egyedüli, amely elhelyezkedésében a zsidósághoz hasonló szétszórtságot mutat. — De bárhol laktak legyen a németek, sohasem tagadták meg a német mivoltukat. Igen közelfekvő példa az erdélyi szászok története.

A san-remói döntés után természetesen tisztára akadémikus természetűek azok a viták, hogy mi a zsidóság, nép, nemzet, vagy csupán felekezet-e? Amennyiben bizonyos tudományos álláspontok szerint a zsidóság nem nemzet, ez esetben legfeljebb arról lehet szó, hogy a legfőbb tanács nem fogadta el döntésénél a tudomány vívmányait. A politikának azonban elsősorban a valóságokkal és csak azután kell az elméletekkel számolnia.

3.) A világ zsidóságának tulnyomó része — mondhatni kilencven százaléka — zsidó nemzeti alapon áll. Így többek között a Magyarországgal szomszédos összes államok, továbbá Anglia és Amerika zsidósága is. Ezen utóbbiak zsidóságának köszönhető legfőképpen a legfőbb tanácsnak úgy a Palesztina-kérdésben, mint pedig a különböző országokban szétszórta élő zsidó kisebbségek érdekében hozott döntése. Midőn tehát a zsidók tulnyomó része, úgy a legkulturáltabb, mint pedig a kevésbé előrehaladott államokban a zsidó nemzeti platformot fogadta el, nincs elfogadható oka, de értelme sem annak, hogy Magyarország zsidósága strucpolitikát folytasson és különösen mai helyzetében a splendid isolation álláspontjára helyezkedjék egy világjelenséggel szemben.

Még csak a célszerűség szempontjából kívánjuk vizsgálat tárgyává tenni, vajjon alkalmas-e a zsidó nemzeti platform arra, hogy bizonyos megnyugvást hozzon létre a zsidóság és a magyar nemzet viszonyában? Feltétlenül igen kell e kérdésre felelni. Mert ha azokat az okokat vizsgáljuk, amelyek a magyarság és zsidóság viszonyát elmérgesítették, — a legfőbb okot képező elmérgesítésen kívül, — melyben a zsidóság teljesen ártatlan — főleg két körülményre bukkanunk.

Az egyik a zsidóság szerepe a politikában, a másik a zsidóság részvétele a magyar kulturá-

lis életben. Természetesen távol áll tőlünk, hogy a zsidóság ellen e téren emelt vádak a maguk teljes egészében magunkévá tegyék. Azonban a komoly objektivitás megkívánja annak elismerését, hogy zsidó egyének bizonyos politikai mozgalmakban oly mértékben vettek részt, melyek *a felületes szemlélőben* alkalmasak voltak oly téves felfogás előidézésére, mintha a zsidóság ilyen vagy olyan politikai irányhoz tartoznék. Ha ezenfelül még akadtak hivatásos politikusok és egyéb elemek, melyek e *látszaiból* tüzcsovát gyártottak a zsidóság ellen, azonnal kész volt a veszedelem. Ez a veszedelem azonban akkor is beállott volna, ha a zsidóság ugyanolyan számú egyénei ugyanolyan konzervatív politikát szolgáltattak volna, mint amilyen radikális, vagy forradalmi irányok szolgálatában állottak az előbb említett zsidók. Ez esetben azonban az alsóbb néposztályok viseltettek volna a zsidóság ellen azzal az érzellemmel, mint a ma uralmon lévő rendszer. Röviden: Bármily politikai irányhoz csatlakozik is a zsidóságnak számbelileg észrevehetővé váló része, — az ellentábor azonnal kész lesz ezt az irányzatot zsidónak stigmatizálni és az ügyből zsidókérdést csinálni. A liberális irányzatot a zsidó jelzővel sikerült a magyar közéletben elgáncsolni és radikalizmus, szocializmus és egyéb izmusok, melyek oly országokban ahol zsidók e mozgalmakban számbavehető mértékben nem vettek részt, — teljesen függetlenek a zsidókérdésnek még a leghalványabb rezdülésétől is, — Magyarországon zsidókérdésekké váltak és mint ilyenek kezeltettek.

E tekintetben javulásra nem is lehet mindaddig számítani, míg a zsidóság politikai elhelyeződése nem fog a zsidó nemzeti platform alapján megtörténni. Mert míg a zsidóság a liberális, demokrata s hasonló pártokban fogja az ő kétségtelenül megillető politikai érvényesülés útját keresni, addig az előbb leírt anomália nem fog megszűnni és ez nemcsak a zsidóságra lesz káros és veszedelmes, hanem a magyar politika jövő kialakulására is. A liberális és demokratikus politikai mozgalmak igyekezzenek a keresztény magyarság talajában gyökeret verni, — amint ez a múltban történt, — és ha a siker nem lesz oly gyors, annál hathatósabb és maradandóbb lesz.

A zsidó nemzeti pártban szervezett zsidóságnak lesz annyi ereje és befolyása a magyar politikára, hogy a maga érdekeit az álszemérem minden akadály nélkül hathatósan fogja képviselni és védeni tudni, arra azonban nem lesz mód és alkalom, hogy a zsidóság egyes elemei magyar politikát csináljanak a zsidóság számlájának terhére. Mert zsidó politikának csak az a politika lesz tekinthető, mely a nemzeti zsidóság hivatalos szervének devizája alatt fog történni.

Ugyanigy áll a helyzet kulturális vonatkozásaiban is. Zsidó származású írók, költők és művészeknek a zsidóságtól teljesen idegen, minden megnyilatkozása maga után vonja azt, hogy a magyar irodalom, művészet és kultúra elzsidósodásáról beszélnek. És félreverik a harangokat a magyar kultúra elzsidósítása miatt. Az illető írók és művészek helyzete a legtragikusabb, mert zsidók csak származásuk szerint. Műveltségük és kulturájuk teljesen magyar. De a zsidók nem tekintik őket zsidóknak, magyar részről pedig megtagadják magyarságukat. Tehát mindhárom fél rosszul jár. A zsidó nemzeti orientáció következménye e téren az lesz, hogy az államnak módot kell adnia a zsidóság kulturájának ápolására és kifejtésére és így a zsidóságból kiemelkedő tehetségek zsidó irodalmat, művészetet, tehát zsidó kulturát fognak csinálni, mely a magyar kultúrával való élénk kölcsönhatás folytán magán fogja viselni a magyar földről való származásának bélyegét. És ily módon nyeresége lesz a magyar kultúrának is. Nagyon szépen fejtette ki Déry Zoltán a magyar képviselőháznak Tisza István gróf nemzetiségi politikája fölött megindult vitájában, hogy a magyar földön keletkezett bárminő kultúra a magyar kultúra javára irandó. A magyar nemzetnek nem lett volna oka a szégyenkezésre, ha *Jehuda Halévi* Magyarországon írta volna örökszép költeményeit. A zsidó nemzeti orientáció hatása tehát itt is az lesz, hogy egy másik veszedelmes surlódási felületet szüntet meg.

Ezzel természetesen nem merítettük ki a kérdés anyagát, sőt csak nagyon részletesen sikerült a kérdést érintenünk. Ezért minden félreértés elkerülése céljából meg kell még jegyeznünk, hogy az új platformra való helyezkedés nem a múlt és jelen egyszerű kettévágásával, hanem természetesen liquidációval történhetik meg, ami korántsem jelenti a jövő század regényét, hanem csupán a szerves átmenetet a múlt és jövő rendszere között.

VÉR ANDOR: TESTVÉREIM TI ÉPÍTŐK!

*Elég a szóból, óriási tettek
bő ingere döbbenjen most agyunkba.
Tüdő feszüljön s nyomán a kezeknek
serényen égjen új hitünk: a munka.*

*Kik meg nem álltunk bús vándorútunkon
s kik csak nőttünk a vérben, könnyben, sebben,
most verejtékünk gyémántcseppje hulljon,
hogy Ción vára újra fényesedjen.*

Testvéreim ti építők előre!

*— Jaj ki most úgy néz borra, kéjre, nőre
imádón, mintha az von' istene.*

*Ki tornyot épít, jaj annak ha szédül!
— Késő utódok bánatos szeme
vádlnon tekint rá ködlő messzeségből.*

A magyarkuti cserkésztábor.

— A Zsidó Szemle tudósítójától. —

Enyhe emelkedésű hegyhajlásokban, kis fenyveserdő védte kies völgykatlanban nem messzi a fővárostól ütötték fel négyhetes nyári táborukat a Kadimah Cserkészcsapatok. Avatlan szem elől a fenséges természet zöld rejtekeivel elzárva kitűnő sátrakban tanyáznak ezek a vidám, az élet, a természet és a zsidóság szeretetére nevelt fiúk, akiknél mindez a sok szépség és jóság és erény nem a ritka pihenők és ünnepi pillanatok programját jelenti, hanem a mindennapi élet leghétköznapiabb mozzanataiba is belesajtolta életelvet, módszert — használati utasítást valósággal. Ez a pár sor nem azt a célt szolgálja, hogy a cserkésznevelés hatalmas rendszerét ismertesse, mégis amennyit egy mondatban össze lehessen foglalni az ennyi: A cserkész minden mozdulatában, minden gondolatában, és minden életmegnyilvánulásában cserkész, a cserkész elvek kisugárzója.

A tábor bejáratú kapujánál a nappali kapuőr-ség dönt a belépés engedélyezéséről illetőleg. A gyermekek nagy számban megérkezett hozzátartozóit sorban igazoltatják és csak így léphetnek be a cserkészfegyelem és rend e mintaszerű társadalmába. A tábor egy kiemelkedő pontján a Kadimah kék fehér színű lobogóját csattogtatja a fák közül leáramló szellő, mellette egy piros-fehér-zöld zászló lengedez. Ez a táborparancsnokság székhelye, ahonnan a műszaki vezető cserkész utasításai szerint a cserkészek által sajátkezűleg felszerelt telefonhálózat szalad a tábor legmesszebb fekvő sátraiba is, úgy hogy a parancsnokság egy perc alatt mozgósítani tudja az egész táborot. A műszaki pompás felszereltséget mi sem illusztrálja jobban, mint az a körülmény, hogy a tábor saját villamosáram-fejlesztővel is rendelkezik, ahonnan minden egyes sátor villanyvilágítást kap. — Ennyi amit a külsőségekből le lehet írni, más mindent látni kellene, mert minden egyes kapufélfá, tábori tüzhely, bejáratú dísz nanyi izléssel, szeretettel és invencióval készült, hogy külön-külön kéne mindegyikről megemlékezni.

Beszélgetni a fiukkal az külön olyan lelkesítő öröm, ami a zsidó ifjúság barátainak mindenkorra felejthetetlen impresszió marad. Azt mindenki tudja, hogy a csapatok héber vezényszavakra gyakorlatoznak, de hogy itt nemcsak szavakról, hanem valóságos jó zsidó szellemről is kell beszélni azt élénken dokumentálja a péntek esti és szombaton a természet szabad ölében tartott cserkész imádság. Péntek este napnyugta táján hatalmas négyszögben sorakoztak fel a cserkészek és kelet felé fordulva imához vezényelt a parancsnok-testvér. Lábaikkal az anyaföldbe gyökerezve, szemüket Cion felé fordítva áhitattal imádkoztak a Seregek

Urához. Az éneklő testvér ajkáról csengve szálltak az ég felé a sabbosz előestéjének himnuszai és a kis fiúk, a tizenháromévesek szent szeretettel betűzték az imádságoskönyvekből, míg a parancsnok-testvérek ezek az öreg fiúk, a doktorok, a kiddus zengő melódiái után a Hatikváht intonálták.

Még péntek délután elhozták a közeli Nógrád-Verőce községből a Széfer Tórát, hogy a sabboszi istenszolgálat is a hagyományok szerint való legyen. Ekkor már híre volt a cserkésztábor házi áhitatainak; eljöttek velük imádkozni a nógrád-Verőcei zsidók is. Mindenki örömtől csillogó szemekkel ismerte meg ezekben a fiukban népünk jövőjének fegyelmezett törzsét.

Általában az egész tábori élet minden kényeszerítő ok nélkül hiven követi a hagyományos zsidó élet ritusait. Grünfeld, a főszakács-testvér (most érettségizett felső kereskedelmiben), a pompás főzetek mestere és koronázatlan uralkodója a „Konyha” és „Éléstár” nevezetű sátraknak, zseboráival a kezében figyel, hogy a husok kóserozásának ideje pontosan telik-mulik-e és a hozzá beszosztott négy kukta-testvért még azért is rapportra küldi, ha a tej-jegyét és a zsirjegyét egy edénybe teszik.

Ma különösen brilliroz az egész tábor, hivatalos vendégek érkeztek. Eljött megsejmlélni csapatait a főparancsnok: dr. Sipos Jenő. Kiséretében vannak dr. Káhn Niszon ügyvéd, dr. Rosenberg Salamon, az ismert nevű zsidó iparművész, a szülőknek és az iskolatársaknak száza, kik nem tudnak betelni a sok-sok látnivalóval, a cserkészen nagy-szerű fegyelmezettséggel. A kürtös sorakozót fúj, egy pillanat alatt megkezdődik a csapatok díszfelvonulása, az arcvonat előtt a főparancsnok-testvér, a parancsnok-testvérek és a hivatalos vendégek állanak.

A háziünnepély megkezdéseként a csapatok az „Esküt” éneklük.

Azután se vége se hossza a szívet-lelket üdítő komoly és tréfás programszámoknak, zene, ének, szavak, athlétikai verseny sűrű egymásutánban peregnék le valósággal az arénák akrobatáinak ügyességével, az egész ünnepély élénk dokumentumául annak, hogy miképpen kell a test és lélek párhuzamos fejlesztésével, a modern pedagógia keretében, igazi zsidó szellemmel telített ifjúságot nevelni. Hatalmas Hedad-kiáltások dörögtek ezután a vendégek tiszteletére, majd a főparancsnok hosszabb beszédben bucsut véve a csapatoktól Salommal és a jó munka kivánságaival elköszönve tőlük, szétszéledtek sátraikba a fiúk.

Es ekkor, mintha a földből nőttek volna ki, szét-szaladtak a rikkancsok a táborban szerkesztett es litografált ujság, a „Tábori Harsona” legujabb szá-

mával. Mondani sem kell, hogy a közönség gyorsan szélkapkodta az eleven kis lapot. Megnéztem még az egészségügyi naplót. Ezek a fiuk vasból vannak. Dr. Schwarz Miksa orvos, parancsnok, az egészségügyi főnök mosolyogva mutat rájuk: Hát lehet ezeknek valami bajuk? Valóban: a betegkönyv egészen üres, a gyógyszerek nem fogynak. Az éléstár azonban pusztulásra van ítélve . . .

Még valamit a leány-csapatról is. A lányok dr. Kaufmann Irén orvos, csapatparancsnok vezetésével zárt helységben, a közeli Nógrádverőce községben vannak elszállásolva és ha lehetséges, hát még a fiuknál is jobban érzik magukat.

*

Az ujságíró minden objektivitása mellett csak csodálkozik és meghatódik és kénytelen megállapítani, hogy ez a nap életének egyik legkedvesebb, legbájosabb élménye marad. Micsoda perspektiva: a világ minden szélén így nőnek, növekednek a zsidó cserkész táborok. Az új zsidó nemzedék.

És minden cserkész tábor valósággal nagybani raktára a zsidó szívnek, szeretetnek, tehetségnek és a diadalmas, mindent lebíró ifjú zsidó erőknél.

r. s.

Zsidó községek Braziliában. Brazília zsidó lakossága részben szefardokból áll, kik kb. 50 évvel ezelőtt vándoroltak be Smyrnából és Rhodenből, részben askenaz zsidókból, kik jelen század első éveiben jöttek Besszarábiából és Dél-Oroszországból. E két csoport a mai napig egymástól elkülönítve élt. Nagyobb számú zsidó lakik Rio de Janeiroban, Sao Paoloban, Rio Grande de Sulban, Porto Allegriben, Pernambucoban, Bahiaban, Paraban és Manausban. A zsidók legnagyobb részét kereskedők és gyárosok. Zsidó munkás Braziliában nincs. Mindannyian jómóduak és a lakossággal legjobb viszonyban élnek. Rio de Janeiroban 2000 askenaz és 4000 szefard zsidó él. Több zsinagógájuk van és egy zsidó könyvtárunk főleg héber, jiddis és orosz könyvekből. Sao Paoloban 4—500 askenaz-család lakik és kb. ugyanannyi szefard. Itt is van több zsinagóga, zsidó kórház és könyvtár és egy irodalmi klub is. Porto Allegri és Rio Grande de Sul zsidó lakossága 2—3000 lélek. E városok közelében vannak a Hirsch-féle gyarmatok, melyek szépen fejlődnek és állatokat, gabonát és fát exportálnak. A cionista mozgalom az utóbbi években fejlődött. Egyesületek vannak Rio de Janeiroban, Sao Pauloban. Központjuk Para, ahol az Eliezer Levy őrnagy vezetése alatt álló „Achavat Zion” fejt ki élénk tevékenységet. Ez az egyesület „Voz de Israel” c. zsidó hetilapot ad ki portugál nyelven.

Bangó-Tanintézet

Budapest, VI., Andrássy-ut 20.

Feltétlen sikerrel készít elő vidéki magántanulókat is. Prospektus.

Telefon 130—11.

A FAJDALOM VERSE.

*Nekem itt csak sóhajom van,
nem vagyok idevaló,
mint egy gyöngé kis hajó,
úszom táncoló habokban,
fájdalomnak fodra csobban,
száz örvénnyel sújt a tó.*

*Százsor hittem hogy utolsó
könnyem hullt és vége lett
s új bánatba tévedett
szívem, e komor koporsó,
itt az élet csak egy olcsó
képnélküli képeret.*

*Mennyi kép és mennyi álom!
(Mily jó lenne élni, jaj!)
Mind elviszi bőszi vihar,
nincs életem, nincs halálom,
a mosolyt hiába várom,
őszi szél zeng, őszi dal.*

*Őszi orkán, ősi átok,
hősi könnyek mécsé ég,
életkriptám lépcsőjét
előntik fekete virágok,
vérző ajkkal felkiáltok:
Jaj, jaj, testvér, már elég!*

*Nézd, barátom: mily sok csillag,
mily sok rózsaszín remény,
mily sok angyal int felém,
mily sok csók és mily sok illat,
tépjük le, mert nekünk nyílnak,
mind Tied és mind enyém!*

*Látod szállni sóhajom már?
Mint egy sötét lőghajó,
úgy libeg az égbe, ó!
Légy barátom, aki voltál,
halljad meg, hogy sir a zsoldár:
élni, élni volna jó!*

Bródy László.

Numerusz klauzus korszakában.

A régi napkeleti bölcsnek ama mondása, hogy „ha Eszav felemeli kezét, Jáakov emelje fel hangját iskoláiban” foglalatja a zsidó kulturpolitikának, amely igazság különös időszerűségét nyer most, amidőn

a numerusz klauzuszt a valóságba viszik át.

Quid nunc? . . .

Meg kell állapítani, hogy a hazai zsidóság bágyadt apátiával fogadja ez új, a zsidóságnak a magyar iskolaügyben eddig elfoglalt álláspontját gyökeresen megváltoztató rendelkezését. Ez a lankadt közömbösség, „cet esprit d'imprudence et d'erreur” mutatja a zsidó szolidaritás hiányát s mutatja azt, milyen rágalommal illetve pár évvel ezelőtt a budapesti izraelita asszimiláció egyik főpapja a magyar zsidóságot, amikor „külön értékes képlet”-nek nevezte vagy amikor a neolog felekezeti sajtó egyik főmatadora felszólította a világ zsidóságát, hogy Magyarország zsidóságától jöjjön tanulni kulturát, vallásosságot s egyéb jókat. Mindez rágalom. A magyar zsidóság tehetetlen, mert nincs sem belpolitikailag, sem külpolitikailag kellő orientáló képessége, mert az évtizedes asszimilációs féligazságok beléjuttatott morfin-injekciói tönkretették idegeit.

Pedig tenni kellene már valamit!

Első sorban nyilván kellene beszélni! Lefelé és felfelé. Meg kellene mondani lefelé egész nyíltan, hogy változtatnunk kell eddigi nevelési rendszerünkön: zsidó szülő ne neveljen ezentúl állami hivatalnokot gyermekéből, nevelje gyakorlati pályára s lássa el azokkal az eszközökkel, amelyek felül-emelik a röghözkötöttségen, amely forrongó időkben oly nagy szerencsétlenség a zsidó emberre. S mivel a zsidóság gerince nem a fővárosi proletárság, nem az intellektuális réteg, hanem az alsóbb, a műveltségét polgári, esetleg kereskedelmi iskolában nyerő középosztály — a zsidóságnak egyik főgondja legyen: e rétegnek a zsidósághoz való kapcsolása az eddiginél sokkal nagyobb mértékben.

S meg kellene mondani felfelé is, hogy a

mai viszonyok mellett minden hirtelen átmenet nélküli megszorítás antiszociális, mert csak a szegényebb zsidót sújtja; a gazdag zsidónak a fia bejut majd ezután is a középiskolába, az egyetemre is, lesz elég pénze külföldi egyetemek látogatására. Tisztában kellene lenni afelől is, vajjon a kormány megengedi-e a kimondottan zsidó iskolák felállítását, akár azon az áron is, hogy nem állíthatnak ki államérvényes bizonyítványokat, hiszen a zsidóság évezredek óta tanult anélkül, hogy a bizonyítványra sulyt helyezett volna.

Milyen „iskola-park” áll rendelkezésünkre a numerusz klauzus hatásai ellen való küzdelemünkben? A magyarországi zsidóságnak 120—140 elemi iskolán kívül 2—3 vidéki polgári iskola, 3—4 kicsi jesiva, 1 tanítóképző és 1 rabbiszeminárium és a fővárosi, most alakulóban levő fiu- és leány-gimnázium, valamint orthodox polgári iskola áll rendelkezésére.

Mindeme iskolák strukturáját a l a p o s a n meg kellene változtatni a változott viszonyokra való tekintettel. Szomorúan kell megállapítani a szükséges változtatások elé gördülő akadályok nagyságát! — Az elemi iskolák nagyrésze tengődik, csak a nevük zsidó, kifejlesztésükhöz s a mai viszonyok követelte társadalmi átrétegződéshez szükséges 8 osztályra való kibővítéshez, esetleg ipari tanfolyamokkal való kiegészítéshez, hiányzik a megértés s talán az anyagi lehetőség.

Amíg a tanítóképző s a rabbiképző állami kezelés alatt áll s míg sem az orthodoxokban, sem a neologokban nem lesz elegendő bölcsesség annak belátására, hogy el s o r v a d s e l k o r h a d t m i n d e n z s i d ó i n t é z m é n y á l l a m i f e l ü g y e l e t a l a t t (lásd Franciaországban a consitoire rendszert, Oroszországban a Krim-rabbiner intézményt!) s ki nem kéri a zsidó iskola alapot s a reá jutó részből mindegyik példásan igyekszik a zsidóságot szolgálni a maga módján, addig egyik intézet sem jelent erősséget a zsidóságnak mostani küzdelemében. Mindkét intézet tanterve a háboru előtti Magyarországra van beállítva s most nem felel meg sem mint z s i d ó i n t é z e t (a növendékek nem tudnak héberül!) sem mint kenyeret jelentő pálya (a növendékek semmiféle nyugateurópai nyelvet nem ismernek, németül sem tudnak), ami a teljes átalakítás szüksége után kiállt, de ez az átalakítás nem lehetséges az állami gyámkodás következtében.

A numerusz klauzus teremtette helyzet különös kötelességévé teszi a zsidóságnak, hogy a szellemi proletárok számát ne szaporítsa. Mindent meg kellene tehát tenni, hogy az igazán tehetségeseknek, akiknek pályáját az új rendeletek derékon törük, alkalom adassék tanulmányaik befejezésére. A félbenmaradt emberek száma szaporodni fog, ha az orthodoxok a jesiva-ügyet nem rendezik. A pozsonyi rab-

biiskola helyébe állítólag Balassagyarmaton akarnak nagy jesivát feállítani. A tóra tanulás a zsidóság élettereje, de már 1700 év előtt mondotta Rabbi Gamliél, hogy „oly tóratanulás, amely mellett más életpálya nincs, értékét veszti s bünt von maga után.” Zsidó szempontból például milyen értékes volna egy a jesivával kapcsolatos ipariskola, vagy egy héber tanítói kurzus! De ugy-e bár erről a magyar orthodoxia szelleme mellett most beszélni, jámbor fantazmagoria?

Döntő fontosságúak lehetnek a magyarországi zsidóságra a most alakulóban s fejlődésben levő pesti középiskolák: fiú- és leány-gimnázium, valamint orthodox polgári. Az orthodox polgári hivatva van nevelni az ifjúságot zsidó vallásosságra s gyakorlati pályára — különösen, ha bekapcsolódik majd egy kereskedelmi iskola. Igen fontos, hogy a növendékek megtanuljanak németül, de ne a bibliafordításon át s a bibliai órák alatt (mert ez az orthodoxok által gyűlölt Mendelssohn Mózesnek volt az eszméje); bibliai órák alatt tanuljanak héberül.

Remélnünk kell, hogy idők multán a zsidó gimnázium vezetősége is be fogja látni, hogy most más a zsidó iskoláknak célja, mint 10 évvel ezelőtt lehetett volna. A mai kurzus mellett a zsidó gimnázium növendékeinek sokszorosan s hatványozottan felül kell mulniok a nemzsidó iskolák növendékeit. A klasszikus műveltséget a héber ismeretek adják, ami a modern héber tanítási módszer nélkül nonsens. Latinból csak annyit, amennyi a tanterv értelmében okvetlenül szükséges! Ellenben rendkívül fontos az angol és a német! Mert ha a jövő intellektuális réteg nem lehelibe a héber nyelv és irodalom szellemét, elveszett a zsidóság számára, s ha műveltségileg röghözkötött s exportképtelen lesz, akkor gazdaságilag tönkretettük.

Akárhogy is nézzük a dolgot: a numerusz klauzusz teremtette helyzetben a magyarországi zsidóság tehetetlen s mindaddig az is lesz, amíg a zsidóság problémáinak őszinte megértésére, tehát cionista felfogására képtelen lesz. De addig is életkérdés mindnyájunkra nézve, hogy a fennálló zsidó iskolák érezzék át a jelen idők súlyos voltát, az átrétegződés s át-orientálódás szükségességét s új célt tűzzenek ki: g y a k o r l a t i pályára nevelt, a röghözkötöttséget legyűrt, izig-vérig zsidó ifjúságot!

Dr. Grossmann Juda.

K E R E S E K három fiúgyermekemhez vallásos érzésű izr. nevelőt, ki őket a gimnázium III., illetve ötödik osztályára előkészítse és levizsgáztassa. Nyelveket tudók előnyben részesülnek. Ajánlatokat működési bizonyítványokkal, fizetési igényekkel kérek címemre: Weinberger Kálmán, Nyír-Vaja, Szabolcsmegeye.

Sokolow megnyitó beszéde.*)

Tisztelt Képviselők és Kiküldöttek! Az A. C. kivánsága és megbízása alapján én üdvözlöm Önöket az évi értekezlet alkalmából. Örömmel üdvözljük Önöket, munkatársaink. Elválasztásunk éjjele hosszú volt sulyosbitva szomorúsággal és fájdalommal. Hála Istennek az éjjel elmúlt; az utak az egyik országból a másikba, az egyik szívtől a másikhoz már megnyitak és ma ismét találkoznak mint testvérek Cion békés, dicsőséges zászlaja alatt.

A viszonyok még mindig nem teljesen normálisak. Reméljük, hogy a jövő évben szabályszerű cionista konferencia ülhet össze. Jelenleg azonban az évi értekezlet az alapszabályainkban előirt gyűlések között a legtöbb, amit a fennforgó körülmények között elérhetünk. És még ebben a korlátozott alakban is csak ezen ország hatóságai által nagylelkűen nyújtott könnyítések és saját embereink áldozatkészsége tette lehetővé ezt a rendezményt. Tudjuk azt, hogy Önök közül soknak nagy nehézségeket kellett leküzdenie e partok eléréséig; de mi akadály nagy eszmétől lelkesített férfi számára? Cionista terminológiánkban az évi értekezletet „kis kongresszusnak” szokták nevezni. Formailag ily kifejezés helyes lehet; lényegileg azonban és amennyiben erre az értekezletre vonatkozik, ennek a kifejezésnek alkalmazása leszállítaná annak valódi értékét, nagy feladatait és a zsidó nép várakozásait.

A jelen értekezlet fontossága elsősorban megtartásának tényében rejlik. Jelenti a cionista szervezet visszatérését szabályszerű működéséhez. A háboru a szükségszerű „moratoriumok” egész sorozatát hozta létre, ez időszak tartama alatt kényszerülve volt régebbi választások, megbízások és kötelességek fentartására a nélkül, hogy a különböző ágak képesek lettek volna kötelességeiket teljesíteni osztatlanul és a szabályoknak megfelelően. Meddő volna a dolgok ily állapotáért valakit felelőssé tenni. Az összes nemzetközi szervezetek kényszerítve voltak ehhez a „vis majorhoz” alkalmazkodni; közülök sok beszűntette működését, mások a minimumra redukálták azt, egy sem tudott választást tartani stb. A tények kényszere folytán megfontolva mozgalmunk magasabb érdekeit mi kénytelenek voltunk intézkedéseket tenni, melyeket nem lehetett elhalasztani s amelyektől mozgalmunk jövője függött. A rendkívüli viszonyok elmúltak és most kötelességünk Önök elé terjeszteni a végzett munka eredményeit. E magas gyűlekezletnek oly tényekkel és problémákkal kell foglalkoznia, melyek páratlanok a cionista szervezet történetében.

*) Nachum Sokolow, a Cionista Világszervezet egyik legnagyobb diplomatájának konferencia-megnyitó beszédét azzal közöljük, hogy amennyire csak a sivar papírviszonyok engedni fogják, az elhangzott fontosabb beszédek is egész terjedelmükben hozni fogjuk. Szerk.

Herzl látomása.

A jelen gyűlés második fontos tényezője, a hely, a hol gyűlésezünk. Mi Nagy-Británia fővárosában gyűltünk egybe. Nem ez az első alkalom, hogy itt összejövünk. Husz évvel ezelőtt vezéreink legkiválóbbja, feledhetetlen Herzl Tivadar, ebben a városban nyitotta meg a cionista konferenciát. Tisztán mutatott be akkor egy képet, melyet lelkeben hordott a cionizmus jövőjéről a brit nemzettel kapcsolatban. Most mi vagyunk itt a cionizmus központjában, megvalósulásának küszöbén.

Jelen értekezlet legnagyobb fontossága azonban megtartásának idejében rejlik. Ezt az értekezletet a san-remói határozat után tartjuk.

Hölgyeim és Uraim! Palesztina ujjászületett saját maga és Izrael számára és nekünk vissza kell szerezni helyünket a világ népei közt. Egy világban, melyben minden nemzet kitart jogai és nemzeti karaktere mellett, egy korszakban, mikor a világ térképét újra megrajzolták annak a nagy elvnek megfelelően, semmi sem lehetett egyszerűbb, természetesebb és elkerülhetetlenebb, mint a zsidó népnek az a joga, hogy nemzeti otthona legyen Palesztinában. Mégis a cionizmus erkölcsi diadalát csak tiszta prófétai látással lehetett megálmodni vagy elképzelni. Két évezred mult el azóta, hogy elvesztettük őseink földjét. Ezerszer mondták nekünk, hogy akármilyenek is erkölcsi és szellemi képességeink, hiányzik belőlünk az, ami az embereket nemzetté teszi és képessé teszi őket saját otthonuk megalkotására. Mindennek most már vége és reméljük örökre.

Igazságos és nemes ügy nagy diadala ez. Sem a régi, sem a modern idők egy eseményében sincs annyi ok az öröme és oly kevés árnyoldal, a mi elhomályosítja az öröm óráját vagy fenyegeti a jövőt. A történelem nagy eseménye ez, hogy egy oly soká elnyomott nép végül megtalálja a helyét és nevét a világ közösségei közt. A történelem nagy eseménye, hogy annyi kísérlet, annyi baj és annyi katasztrófa után egy régi ország helyreállítatik a civilizáció és szabadság számára.

Köszönet a támogatásért.

Hálát mondunk Istennek, aki megadta nekünk, hogy tanui legyünk a nagy eseménynek, a zsidó nemzeti otthon helyreállításának. Őszinte köszönettel tartozunk Franciaországnak rokonszenvéért és támogatásáért. A nagy francia nemzet jóval ezelőtt megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a zsidók emancipációja ügyének. Most a támogatás biztosítása az emelkedett szellemű államférfiúi szavakba foglalva, melyeket a francia kormány több ízben intézett hozzánk, nagy haladást jelent a zsidó nemzetiségnek és Palesztinára való történelmi jogainak elismerésében. Tiszteljük és becsüljük az Amerikai Egyesült-Államok kormányát és népét, a mely a jog és igazság bástyája volt, nagy támasza a gyengének az erős ellen, azért a nagy segítségért, melyet nekünk nyújtott. És hálával s szeretettel

emlékezünk meg Olaszország erkölcsi támogatásáról és azokról a kormányokról és népekről, melyek a Balfour-deklarációt elfogadták. Nemcsak a kormányok, hanem a munka nagy szervezetei, a munkásosztály képviselői is, kik a jogért és igazságért sikra szálltak, támogattak bennünket.

Ezen ünnepélyes alkalommal legszívélyesebb köszönetet mondunk összes pártfogóinknak.

Politikai eredményeink azonban ugyanily mértékben tudhatók be annak a magatartásnak, melyet a zsidó nép tanúsított ezen megpróbáltatással teljes idő alatt. Igen, ez az idő kivételesen teljes volt megpróbáltatásokkal, még a mi ősi martirjaink számára is. Néptömegeink Kelet-Európában szemtől-szembe néztek a halállal a pokol minden kinja közt. Elegendő az ukrainai tömegmészárlásokra emlékeztetni. Egész közösségek legyilkolására sem az ég, sem az angyalok könyörületessége nem talál enyhítést. Nincs hely, mely az emberi karakternek a kezdetleges brutalitásba és kannibalizmusba való ily ijesztő sülyedését mutatná. Ez oly cselekedet, mely borzalmasságában és gyalázatos oktalanságában a világot megdöbbentette és bosszuért kiállt. Nebukadnecar még nemes ember volt e gyilkosokhoz képest. A bosszu érzése azonban tőlünk idegen. Halhatatlan emlékezést örzünk meg martirjaink nevei mellé. A sirjukon elhullott könnyek — reméljük — a zsidó nemzeti öntudat erejét fogják mélyíteni s idők folyamán fel fogja szűrni azokat a boldogság, hogy lesz saját otthonunk, amely elég erős lesz arra, hogy a béke és nyugalom áldásait biztosítsa.

A zsidó jellem.

Életerős, komoly és tiszteltetreméltó mindaz, ami a zsidó jellemben az utolsó pár év alatt megnyilvánult. A zsidó nép viselkedése a cionizmussal szemben bizonyítéka annak, hogy különbözőnk bizonyos pontokban, de egyek vagyunk egy gondolatban és kivánságban: — Erec-Jiszráélt helyreállítani régi fényében. A zsidó közvélemény ezen szolidaritása nagy lendületet adott mozgalmunknak. A san-remói határozatot az egész világon komolyan és lelkesedéssel ünnepelték. Az ünnepnek vége és mi végre akarjuk hajtani a helyreállítás nagy feladatát józanon, nyugodtan és támogatástól mentesen. Népünk intellektuális vérmérséklete olyan, hogy ügyét nemcsak érzelmi oldaláról nézi, hanem a kitartó analízis és tudományos kutatás hideg és merev okoskodásával is, a hogy mi tudományos problémához szoktunk hozzáfogni.

Megegyesülve a szabadság útján, keresni fogjuk a szabadságban a kiengesztelődést a különböző nemzetiségek és csoportok közt. Tényleg, ha tulemelkedünk az óra kicsinyes ellentétei fölé, egy kissé legalább is abszurdumnak látszik, hogy Kelet bármely népét felizgassák a célból, hogy megzavarja a zsidó Palesztina felállítását. Hiven a nemzetiségi-, vallásszabadság és egyenlőség eszméjéhez mi megvalósítjuk elhatározásunk erőssége és cselekvé-

sünk szerénysége folytán az arab nép és a keresztény községek közti viszonyban egyedül jogos és helyes politikát, a szolidaritás és kölcsönös támogatás politikáját. Jövönk kezünkben van. Egyedül kezdeményező és önellenőrző képességünktől függ. Be kell bizonyítanunk, hogy az elnyoms sötét századain keresztül megőriztünk egy igazi nemzeti öntudatot és hogy a zsidó nemzeti otthon nem mesterséges alakulat.

Valóban nehéz feladat áll előttünk, de munkánk véghezvitelére meg van minden biztató momentum. Meghaladja egyénekenkénti erőnket, de egyesített erőnk képes arra. Egyesülés nélkül nem tudjuk elérni, de egyesülés esetén biztosak lehetünk annak befejezése felől. Minél hosszabb annak időszaka, annál nagyszerűbb a kezdő korszak. Erec-Jisráél nem épül fel egy nap alatt; de a megkezdés napja mindig tündöklő lesz a történelemben. Ma nekünk egyszerre nagyszámu zsidót kell Palesztinába vinnünk. Egyszerre kell házat építeni, gyarmatosítani, benépesíteni az országot. A terveket önök elé terjesztik.

Fogjanak a munkához, bátorsággal és elszánt-sággal; sokat kell végezniök. Az egész zsidó néphez fordulunk közreműködésért. Önöknek egy nagy feladatot kell elvégezniök s ha ezt szerencsésen elvégzik, akkor önök ismét növelik őseik dicsőségét és hozzájárultak népük és az emberiség boldogságához. Isten segítse önöket szent feladatuk elvégzésében régi hazájuk javára.

Az évi értekezletet megnyitom. (Hosszantartó lelkes taps.)

Kormányzótanácsot alakítanak Jerusálajmban.

Jerusálajim, augusztus 4.

Sir Herbert Samuel főkormányzó Dél-palesztina vezető embereivel hosszabb tanácskozást folytatott, amelyen felolvasta az angol király leiratát és ismertette a kormányzat politikáját. Kifejtette, hogy egy adminisztratív tanácsot létesítenek, amelynek tíz polgári tagja lesz a nép minden rétegéből. A kormányzótanács elnöke a főkormányzó lesz.

Az orosz cionisták szabadonbocsájtása.

London, augusztus 7.

Harry Fisher és Max Pine, a Joint Distribution Committee megbízottjainak közbenjárására a fogva levő összes cionisták kiszabadultak börtönükből. Fisher és Pine elutazása előtt, Moszkvában teaestélyt rendeztek tiszteletükre, melyen résztvettek a fogságban volt cionisták is, kik egyenesen börtönükből jöttek s akiket nagy lelkesedéssel fogadtak.

Vidéki egyedülálló, idősebb orthodox rabbi háztartásának vezetésére keresek megbízható, szerény, középkorú zsidó nőt. Cim megtudható a kiadóhivatalban.

A cizjónizmus diadala.

— Alomkép a jövő századból. —

Megálmodta: ifj. Hombár Mihály.

A háboru előtti asszimiláns magyarországi zsidóság lelkületét hűen tükrözi az a satirikus élű kis cikk, amelyet a nemrég elhunyt Haaz István dr., az ismert kabaré-szerző 1899-ben ifj. Hombár Mihály néven írt. Ez a kis álmokkép csak 1929-re teszi a „cizjónizmus” eszméinek megvalósulását, ami bizony az asszimilánsok nem kis bosszankodását semmibe sem véve csekély kilenc esztendővel előbb következett be. Az antiszemizmus cselekvő energiái fölött ekkor nagyon viccesen tért naprendre szerző, hatalmasan karrikírozó görbe tükörbe állítva jóslatait, gondolva, hogy akkor valósul ez is meg (már, hogy antiszemita plakátok virítanak Pesten), ha majd a „cizjónizmusból” valóság lesz, tehát holnapután kiskedden . . . Aztán kijelenti, hogy az egész álma onnan jött, hogy egy „bolond tanító zuglapjában” olvasta a cizjónista-egyesület megalakításának hírért.

Tekintve, hogy mostanában gyakran felmerül a kérdés, hogy ki volt bolond, a tanító-e vagy a felekezeti szépirodalom, e régi cikket ime szabadon elővezetjük a porondra.

Hogy elmulik az idő! Én édes Istenem, még csak alig harminc esztendeje, hogy az első alapvizsgát huszonhetedszer kíséreltem meg és ime, „sötét hajam őszbe vegyül már”, mégis ott tartok, ahol harminc évvel ezelőtt: a végrehajtások fogantatásánál, a princi és a felperes nevében.

1929-et irunk. Hová lettek azok a jó emberek, akikkel együtt kezdettem meg pályafutásomat? Kisdöltek ők mindannyian, itt hagyták ezt a nyomorúságos földi életet és Ábrahám kebelébe irányuló eljárást fogantatottak. Őszbecsavarodott hirneves kriminalisták, tiszteletreméltó kuriai bírák voltak ők haláluk napján, ők, akikkel együtt buktam meg néhai Timon Akos egyetemi professzor keze alatt. Nyugdíjkepes özvegyeket hagytak hátra, árváik is több-kevesébbé nagyszülők már, míg én, az 50 esztendő ügyvédbojtár örökifjuságra vagyok kárhóztatva és még csak arra sincs kilátásom, hogy valaha nyugdíjat kapjak, nemhogy hátra hagyjak . . .

*

Ma reggel, 1929. november 5-ikén, tehát épen harminc esztendeje az „Egyenlőség” mai számának megjelenése után, mint rendesen, az V. ker. kapitányságnál volt dolgom. Szakaszejegyet váltottam a „Budapesti Közuti Léghajózási Társaság” egyik Közvägöhid—nyugati pályaudvari léghajóján és rövid egy ezred másodperc után megérkeztem az Igazságügy alkotmány-utcai palotájának harmademeleti ablakánál. Kiszálltam a léghajóból és beléptem az V. ker. járásbíróház területére, mely ma egyetlen kis szobából áll. A legutóbbi időben ugyanis, az ország valaha legnagyobb bíróságának elég ez a kis hely is, amelyen szépen megfér az egész ügykezelés az ország egyetlen még létező albirájával együtt. Hogy miért? Azért kérem, mert épen ma egy éve, hogy a Cizjónistabank megvette Palesztinát és az ország összes zsidósága a Páris—Konstantinápolyi express-vonaton odaköltözött nem kis örömeire ifj. Lueger Károly bécsi polgármester-

nek, a néhai magyarfaló polgármester fiának, aki nek sikerült a honi antiszemitákat is annyira felingerelni, hogy a zsidóság, „az okosabb enged” elvé-nél fogva, jobbnak látta az elköltözést.

Miután a zsidók elhagyták a haza földjét, az igazságszolgáltatás civilis része egy csapással megszűnt létezni. Ha nincs panaszos, nincs per. Harminc esztendővel ezelőtt a statisztika szerint az összes felek 90 százaléka volt zsidó, később már csak egy százalék volt más vallásu, ez az egy százalék is ma már egy tizedére olvadt le, ehhez pedig elég egyetlenegy albiró is.

Hány millió forint bélyeg- és illeték-jövedelmet vesztett az állam a zsidók kiköltözése óta, azt csak Mariska Vilmos, egyetemi tanár ur, a néhai hirneves pénzügyi jogtanár nem kevésbé tudós fia tudná megmondani. De ez még semmi! Az általános adóbevétel 50 százalékkal megcsappant egy esztendő óta, a miniszterek fizetését tehát le kellett szállítani. De ettől eltekintve, hány tanult ember vesztette el kenyerét? Minthogy nincs per, nem kell fiskális, végrehajtó, bíró és igazságügyi hivatalnok.

Az állam úgy akart segíteni a sok kenyértől megfosztott emberen, hogy saját kezelésébe vette az összes budapesti hosszú- és rövidáru, fűszer- és csemege, kis- és nagykereskedéseket, melyekbe nyugalmazott bírúkat és egyéb hivatalnokait helyezte el állami bérlőknek. De mi történt? A bírúkat és hivatalnokokat, nem értvén az üzlethez, de azért is, mert a fogyasztók is hiányoztak, nem bírták a bérösszeget megfizetni és sorban egymásután megszökdöstek, betértek hitűnkre és kimentek Palesztinába, az ipar és kereskedelem jelenlegi világközpontjába, tulajdonképeni hivatásukat folytatni.

Ezelőtt néhány hónappal p. o. egy öltözet kész ruhát a következőképen lehetett kapni: Bement az ember egy állami ruhatárba, beadott egy kérvényt szabályszerűen felbélyegezve, melyben előadta, hogy ruhaszükségletben szenved és „tisztelettel esedezett” egy öltözet kiadása iránt, mondjuk 20 frt. értékben. A kérvényt lajstromozták, kiadták, elintézték és rövid két hét múlva a m. kir. állampénztárnál nyugta ellenében befizetett husz forintért megkapta a vevő a ruhát. De ma? Minthogy az összes boltok bezárvák, a kereskedelem szünetelése folytán szabók sem léteznek, s egy öltözetért Palesztinába kell sürgönyözni.

Igy van ez azonban a kereskedelem és ipar többi ágainál is.

Hogy egyebet ne mondjak, a néhai Ujépület terén épült tőzsde-épület a magyarországi kereskedelem központja, teljesen el van hagyatva. A tőzsdebiróság Jeruzsálemba tette át székhelyét, a jókedvű tőzsérek pedig ott adnak és vesznek értékpapirokat és árut. A tőzsdeépület ma — mint mondom — üresen áll és ablakain vígan fűtyül be az őszi szél. Hová lettek a régi szép idők, midőn lipótvárosi bankárok, tőzsdeügynökök, tőzsdetudósítók, táviratkihordók és hordárok száza rohantak oda és onnan.

Ad vocem Lipótváros. Biz' annak ma szomorú

a sorsa. A fényes paloták, négyemeletes bérházak ma lakók nélkül, teljes magányban gondolkoznak a lét mulandóságai felett, omladozó párkányaik, korhadó, soha sem nyíló kapuik szomorú képei az elhagyatottságnak. Gummirádlerek halk nesze, autobilok víg zöreje, hová lettek onnan mind?...

Amint az „Alkotmány” (mely csodálatosképen még ma is megjelen néha) írja, az állam a Lipótvárost nemsokára közjótékonysági teleppé fogja berendezni, mert a zsidók kivándorlása óta beállott általános kereskedelmi és pénzügyi pangás, a szegény, keresetképtelen emberek számát ijesztően megszorította. Nincs munka, mert nincs munkaadó, tehát nincs kenyér sem. De menjünk tovább.

A székesfőváros utcái teljesen kihaltak. Egyetlen egy kávéház sem élénkíti az unalmas házsorok frontját; ki az ördög nyitna kávéházat, mikor hiányzik a törzsközönség? A kávéházak kimulása óta egész Budapest egy unalmas vidéki mezőváros látképét nyújtja, mert még csak színházba sem járhat senki. Miért? Mert az összes magánszínházak csödbe mentek, az államiak pedig mégis csak megsokalták a mindenkori deficitet és bezárták kapuikat.

Ki járt ezelőtt a színházba? A zsidó. Ki volt legelső helyen a színpadi művészet terén? A zsidó. Ki pártolta egyáltalán a színművészetet? A zsidó. A kivándorlás óta nincs közönség, nincs színész, tehát nem kell színház.

De pang az irodalom is. Ki irt könyveket? Ki vette meg a könyveket? Ki szerkesztette a napi- és hetilapokat? Ki olvasta leginkább ezeket? Mindent a zsidó.

Ma csak két napilap létezik, az „Alkotmány” és a „Magyar Allam.” A még létező egyetlen alügyész már csak unalmában is konfiskáltatja ezeket, de ezt is felsőbb utasításra, mert nem elég, hogy mindig a zsidók ellen áskálódtak, hanem még most is okoskodnak, holott a zsidóság már egy éve távol van a hazától.

Ugy áll ugyanis a dolog, hogy az egész országban kiűtött ma már az anti-antisemitizmus, röviden a semitizmus. A kormány vezére, ifj. Molnár János apát, id. Molnár fia, miniszterelnök, épen ma tartott egy fulmináns beszédet a Házban, amely oda konkludált, hogy mégis csak jó volna visszahívni a zsidóságot, mert, ime, az ország közelg az állami tönkhöz.

Ennek folytán ma jelentek meg az összes hirdetési oszlopokon a régi „Ki a zsidókkal!” szövegű plakátok helyett az alábbi új hirdetmények:

BE A ZSIDÓKKAL!
LE AZ ANTISZEMITAKKAL!
ÉLJEN IZRAEL NÉPE!

A plakát nem tévesztette el a hatását. Ma délen óriási tüntetések voltak a székesfővárosban. Az összes antiszemiták ablakait bevették, ifj. Lepsényi Miklóst, (id. Lepsényi fiát) nyilvánosan elverték, legifjabb Mócsi Antalt pedig iszonyuan megabcugolta a nép. De ez mind semmi. Legeslegifj. gróf Zichy Nándor lovait ki- és őt befogták a kocsiba, melybe az egyetlen Magyarországon maradt zsidót, ifj. dr. Visontai Somát ültette a tomboló tömeg és

zajos éljenzés között vontatták fel Budára a miniszterelnöki palota elé, ahol az ünnepezt férfiú magvas beszédet intézett a palota erkélyén megjelent ifj. Molnár János apát miniszterelnökhöz, amelyben kijelentette, hogy hajlandó Izrael népével a visszajövetelre vonatkozó tárgyalásokba bocsátkozni, ha erre a kormánytól formális megbízást kap.

Ifj. Molnár miniszterelnök, a zugó tömeg dörgő éljenzése közt ígérte ezt a népszerű férfiúnak és a Jeruzsálemig szóló szabadjegyet rögtön át is adta neki.

Morogva oszlott el a tömeg, mely a miniszterelnök határozatával a legnagyobb mértékben volt megelégedve. Van tehát remény, hogy Izrael fiai visszajönnek és újra fölvirágoztatják a hazát . . .

Amint a tüntetés után hazafelé igyekeztem, az Andrássy-ut elején egy utcalocsoló, véletlenül vagy szándékosan, felém irányozta a csövét. Borzasztó dühre lobbantam, érezvén arcomon a hideg vizet, az utcalocsolóra rohantam és . . . felébredtem. Ágyam előtt hónapos szobám főberlőnöje állott, kezében egy vizes kancsóval, mert meghagytam, hogy ha nem akarnék szép szerével felkelni, ehhez a módszerhez folyamodjék.

Kidörzsölve szememből az álmat, eszembe jutott, hogy egy bolond tanító zuglapjában tegnap este olvastam egy álhirt a cijonista-egyesület megalakulásáról. Ez a hazug kacsa okozta álmat.

A jeruzsálemi templom római leírása.

— *Marcus consul jelentése a senátushoz.* —

A vágóoltárig papok álltak két sorban. Előbb az egyik adta kézzel-kézre az áldozatok vérével telt ezüst és arany csészéket, melyeket az oltárnál kiürítettek, majd a másik sor adta kézzel-kézre tovább az összes csészéket oly gyorsan és ügyesen, hogy a csészék szinte repültek. Két oszlop tetején két pap trombitával adott jelt az áldozat rendjét énekekkel kíséző papoknak. Az áldozó velük imádkozott. A levágott állatot a falakra illesztett vashorgokra akasztották, az áldozó a papok részét átadta, aztán vígan és boldogan távozott haza. A papok vörös ruhában, — hogy a vércseppek meg ne látszassanak ruháikon — mezitláb, felgyürt ingujjal és hosszú turbánon kis kalapban végezték az áldozást. A peszach-áldozatot hangos dicsérő és hála énekekkel költötték el. Ez este a város egyetlen kapuja sem volt zárva, mint a zsidók mondták, kétszer oly nagy tömeg volt ilyenkor, mint az Egyiptomból kiszabadított őseik száma.

Az engesztelés napjának istentisztelete vagyis a főpapnak a szentélyek szentélyébe való menetele, ami csak egyszer egy évben ezen a napon történt meg. Az ott lefolyó istentiszteletről a papok mit sem tudtak velem, csak az előkészületekről adtak hirt. Egyrészt magam is láttam és csodálkozásomban felkiáltottam: Áldott az lesz, ki dicsőségéből részt adott nekik!

Hét nappal az ünnep előtt előkészítették a fő-

pap, a király, a fejedelmi személyeknek és a vezető papok üléseit a főpap házában és 70 ezüst széket a zsinat tagjai részére. A papok véne odalép a főpap elé és áhitattal inti: „Gondold meg, ki elé lépsz, tudd meg, ha áhitatodat veszted, meghalsz te és elveszti Izrael engesztelődését, lásd egész Izrael szeme rád ügyel. Gondolkodjál, nem követtél-e el valami bűnt, a legcsékélyebb is lenyomja sok érdemedet. Kutasd ezt papi társaidnál is és iparkodjál őket a bűntől megtisztítani. A királyok királya elé lépsz, ki az igazság trónján ül és minden bűnről tudomással bír.” A főpap azt feleli: „Mégbántam tettemet, mit bűnnek tartottam, paptársaimat is egybegyűjtöttem a szentély csarnokába és megesketttem őket annak a nevében, aki e szent csarnokokban trónol. Gondoljanak tetteikre, ha a maguknak vagy társaiknak bűneiről tudnak, vallják meg és vezekeljenek.”

A király is eléje lép és kegyesen szólítja, ha épen jó vissza a szentek szentélyéből, biztosítja a tiszteletéről.

Erre tudtják a nyilvánossággal, hogy a főpap elhagyja lakását és a templomba megy. Mindenki a kíséretébe siet.

Ilyen sorrendben: legelől az izraeli királyi házból származók, utánok a Dávid királyi háztól származók, előttük herold hirdetvén: „Tisztelet a királyi háznak.” Utánuk a leviták, heroldjuk hirdette: „Tisztelet a Leviták házábanak.” 36.000-en lehetnek, vezetőjük tiszta kék ruhában — a papok azonban mintegy 24.000-en tiszta fehér öltözetben. Utánuk az énekesek, zeneművészek, trombitások, ajtónyitók, a füstölőgtetőt készítő, az őrség, az irnokok, a cartophitos csapatja, a szentély szolgálattevői, a zsinat 70 tagja, 100 pap ezüst bárdal, akik a bejáratnál helyet csináltak és kordont állottak, azután jött a főpap, kit a vének kettes sorai követtek. Az utcasarkokon állottak a taniskolák mesterei, kik így szólították a főpapot: „Béke neked, főpap! Könyörödj érettünk, hogy betölthessünk a hivatásunkat és terjeszthessünk a tant.” A templomhegy első bejáratánál megállottak és imát mondtak Dávid házában helyreállításáért, a papokért, a szentélyért. A nagy tömeg hangos Amenje megreszkettette a várost. A főpap itt mély meghajlással, alázattal könnyezve vett bucsut a néptől. Két pap kísérte páholyáig, hol az engesztelési ünnepig a 7 napot töltötte.

A szentélyből való kijövetelénél még nagyobb volt az ünneplése. A papok beszélnek, hogy a főpap a nagy tömeg miatt csak éjfélkor jutott haza, bár mindenki böjtölt, senki sem ment el, míg a főpap kezét vagy ruháját meg nem csókolhatta. Másnap a főpap nagy lakomát rendezett barátainak és rokonainak ama öröme, hogy épségen lépett ki a szentélyből. A nap öröme aranyábrát készítettett e felirással: „En X főpap, Y főpap fia a világteremtésének . . . évében láttam el a szentély főpapi tisztjét. A Mindenható, kinek neve a csarnokokban trónol, legyen kegyes hozzám és engedje meg, hogy utánam fiam lássa el e tisztet az Ő Szent Nevének dicsőítésére. (Vége.)

S Z E M L E   M A G Y A R O R S Z Á G

Maszlag. Ezen a címen már nemsokára kénytelenek leszünk egy önálló rovatot nyitni ama zöldségek számára, amiket a kurzuslapok reggelenként sajnálatraméltó olvasóik számára a kávé mellé szerviroznak. Mostanában meg-megjelenik egy ilyen és hasonló című közlemény, hogy: „Zion Véneinek Tanácsa, Vagyis A Zsidók Titkos Világkormánya.” A cím magáért beszél. A régi tisztaeszlelő szótár kivénhedt hazudozásait szedik megint elő. Még egy kis friss találékonyság sem telik ki tőlük. Régi ponyvaregények hangja ordít ki ezekből a naiv leleplezésekből, mintha csak a „Rinaldo Rinaldini élete és halála című igaztörténetet” olvasnók 4 részben és háromszázhusz folytatásban. Földalatti barlangok, titokzatos „főrabbi-tanyák” a bugaci pusztákon, összekötő alagut a győri püspökvár és a tarnopoli sakter municiógyára között és repülő futárszolgálat Jerikó keleti kapujától a Filatorigáig és vissza, — ebben a hangnemben szórakoztatják mostanában ezek a komoly külsőben megjelenő lapok hiszékeny olvasótáborukat. Holott ez az anyag kiválóan megtölthetne egy ker. és nemz. irányu humor-és vicclapot, ami még eleddig gondolom az idők méhében pihen. Irják meg ezeket a csinos kis ügyeket majd az ilyen — teszem fel „I—Gazság” címen megjelentendő — humortárban, amikor talán akadnak naiv vidéki öregasszonyok, akik majd elhiszik. Mert ami ezekben a komoly újságokban a zsidókról jön, azt már a csecsemőknek sem lehet beadni. Hiszen itt nálunk most olyan cifrán összekuszált világ van! Még viccből sem mondanak igazat — ha zsidókról van szó.

Nem jó üzlet a kikeresztelkedés. A füredi Grand-Hotel nagytermében már keresztültáncolták az Anna-bál éjszakáját, most már csak mesélnek a strandon és a sanatorium kertjében a nagyszerűen sikerült mulatságról, de a falakon még mindig ott van az a plakát, amelyet a bál reggelén ragasztottak ki Balatonfüreden. A plakát felhívást tartalmaz azokhoz a kikeresztelkedett zsidókhöz, akik esetleg tévedésből meghívást kaptak a bálra. Ezeket a vendégeket a rendezőség plakáton figyelmeztette, hogy a bálra saját érdekükben ne jöjjenek el. Egyébként Füreden nincs ujság, csak a Balaton haragszik néhány nap óta, éjszaka zug és háborog, mintha valami baja volna.

Segítséget egy nyomorgó családnak! Tíz hónap óta betegen fekvő becsületes zsidó ember, apró gyermekekkel, a legnagyobb nyomorban sinylődik. Olvasóink támogatását kérjük, hogy az adományokból valami kereset juthasson. Pénzküldeményeket a kiadóhivatalba kérjük.

Az országos konferencia.

A Magyarországi Cionista Szervezet évi országos értekezletét folyó évi augusztus hó 25-én és 26-án fogja Budapesten megtartani. A további tudnivalókat a Szervezet titkári hivatala az érdekelt helyi szervezetekkel és delegátusokkal levél útján fogja közölni.

A Cionista Világszervezet londoni konferenciáján dr. Oesterreicher Béla, fővárosi ügyvédet, Moson vármegye tb. főügyészét, a Magyarországi Cionista Szervezet Állandó Bizottságának elnökét az Actions Committee tagjává választották.

A magyarországi cionista szervezet győri csoportja folyó hó 1-én tartotta tisztújító közgyűlését Frankl József elnöke alatt. A titkári, pénztárnoki és a Zsidó Nemzeti Alap biztosi jelentések betérjesztése után a közgyűlés 30 tagu választmányt választott. Folyó hó 8-án tartotta az új választmányt alakuló gyűlését és ezen a csoport élén egy öttagu intézőbizottságot választott, melynek tagjai dr. Deutsch Béla, Grosz Henrik, Korallek Kálmán, Sarkadi L. Simon és Singer Alfréd lettek. A Zsidó Nemzeti Alap kerületi biztosa Weisz Miksa választatott meg. Grosz Henrik indítványára elhatározták, hogy hetenkint egyszer kommerszeket tartanak a zsidó szellem ébresztése céljából.

Az országos értekezletre kiküldendő delegátusokat a vidék már nagyrészt megválasztotta. Eddig a következő választásokról kaptunk jelentéseket: **Kecskeméten** megválasztották szavazati joggal bíró delegátusokul: Fischl Albertet, Kertész Dezsőt, tanácskozási joggal Grünfeld Gyulát és Fisch Jenőt. — **Szárvason:** Rosenberg Ignácot. — **Makón:** sz. j. Ackermann Béla, Schwartz Tibort, Werzberger Izidor. t. j.: Szmulek Béla, Budapest Keleti Aladár, Budapest Herschkovits Pinkász, Budapest. — **Kismartonon:** Buxbaum Jakab, Füst Imre. — **Sopron:** sz. j.: Lantos Jakab, Léderer Sándor; t. j.: Breuer Dávid, Rosenberg Miksa. — **Jánosházán:** Sámuel Gyula. — **Békcsabán:** sz. j.: dr. Rényi Béla, Stern Henrik; t. j.: Odve Ignác, Izsák Lőrinc. — **Győrött:** sz. j.: Weisz Miksa, Gross Henrik, Frank József, Révész Márton; t. j.: Singer Alfréd, Láng Jenő, Sugár Vilmos, Klein Sándor. — **Pápa:** Marton Ignác, Fischer Gyula. — **Nyiregyháza:** Deutsch Samu. — **Nyírbátka:** Kohen Antal. — **Cellőmölk:** sz. j.: Garai Izsó; t. j. Guttmann Adolf.

A zsidó főiskolai hallgatók „Hungária” műszaki vállalta ma már a legmegbízhatóbb műszaki cégek közé küzdötte fel magát. Elvállal általános gépjavitási munkákon kívül elektromos és robbanómotorok javítását, autogén-hegesztést, villamosvilágítás szerelést, liftjavítást etc. Vidéken elvégzendő munkákat is vállal, valamint műszaki anyagok és cikkek beszerzését is. — A vállalatnál nap-nap után jelentkeznek munkára állástalan főiskolai hallgatók, azonban a „Hungária” nem képes ellátni őket addig, míg munkaköre nem elég kiterjedt. Ezért arra kéri a Zsidó Szemle révén olvasóinkat, hogy támogassák szakmájába vágó megrendelésekkel, mert csak így lesz módjában megélhetést nyújtani a súlyos inségben sinylődő zsidó műegyetemi hallgatóknak. (Cím: VII., Peterdy-utca 39. Telefon: József 43—06.)

Felkéretnek mindazok, akik palesztinai kivándorlásra jelentkeztek, hogy ha vannak Amerikában rokonaik, ezek nevét és címét vedlünk a legrövidebb időn belül közölni sziveskedjenek. Palesztina hivatal Király-utca 36.

KÜLFÖLD

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Határok ügye. Mr. Harmswork, az angol alsóházban elhangzott interpellációra adott válaszában bejelentette, hogy a francia és angol kormány közt tárgyalások folynak Palesztina északi és keleti határaitra vonatkozólag. A tárgyalások eddigi eredményei arra engednek következtetni, hogy a legrövidebb időn belül teljes megegyezés jön létre.

Sir Herbert Samuel munkatársai: W. H. Deedes tábornok, aki a háboru alatt Lord Allembly vezérkarában a politikai ügyosztály feje volt, majd Konstantinápolyban katonai attaché és végül az egyiptomi rendőrség igazgató tábornoka, a kormányzó titkára.

N. Bentwich, a kairói egyetem jogtanácsosa, a háboru alatt s jelenleg is a bíróságnál tölt be vezető állást.

Ronald Storrs az egyiptomi kormányzó titkára volt, Jeruzsálem kormányzója lett.

A főkormányzó palesztinai körútja. Jeruslajimból jelentik: Sir Herbert Samuel a király leiratával, amely az ismeretes proklamációval együtt érkezett, beutazza Erec-Jiszrael városait, azt mindenütt felolvassa és népgyűléseken ismertetni fogja a kormányzat programját és irányítást ad az ország felépítésére vonatkozólag.

Jabotinsky fogadtatása Jeruzsálemben. Legutolsó számunkban közöltük, hogy Jabotinsky és társai szabadlábra helyezettek. Palesztinai levelezőnk a következőket írja fogadtatásukról: „Több ezer főnyi tömeg gyűlt egybe a Lámel iskola óriási udvarán és az utcákon Jabotinsky és társai üdvözlésére. Dr. Smarja Lewin a Cionista Szervezet, dr. Ruppina cionista bizottság, dr. Thon a „Vaad Hazmani” nevében üdvözölte őket. Rabbí Kuk levelének felolvasása után átadták Jabotinskynek az önvédelmi csapatok üdvözlő iratát és virágcsokrát. Jabotinsky válaszában maga és társai nevében megígérte, hogy a zsidókra váró nagy feladatnak szentelik életüket. Elzáratásuk a Dreyfus-ügy óta példátlanul áll. Az angol igazságszeretben való bizalmuk könnyítette meg a fogságban szenvedéseiket. Dicsőíti Sir Herbert Samuelt, aki megtestesíti mindazt, ami a zsidó és angol jellemében nemes. Kinevezése a legnemesebb ajándék, amit a zsidó nép kapott. Fel-szólítja a jelenlevőket a kormányzó támogatására, a zsidó ifjúságot pedig az önvédelmi csapatokba való belépésre. Bizalommal van a jövő iránt, összes reményeink teljesebben fognak. Ehhez azonban szigorú fegyelem szükséges.

A Zsidó Nemzeti Alap.

Célja Erec-Jiszrael földjét a zsidó nép számára elidegeníthetetlen néptulajdonul megvásárolni. Magyarországra kirótt összeg egymillió korona. Befolyt ez évben 221.192.45 K., marad még gyűjtendő 778.807.55 K. (1920. július 15—31-ig befolyt 11.798.10 K.)

Önmegeadóztatás.

(Összesen 625 K.)

Budapest. Kiss B. (2 óra) 10 K. **Győr.** Berán Hermann és családja 50, Berger László (7 óra) 70, Frenkl József 50, Friedmann I. (2 óra 20) 20, Grosz H. 10, Gross Benjámín (6 óra) 120, Glück J. és Gestettner M. 10—10, Klein S. 60, Klein J. 10, Laufer Izsó (3 óra) 45, Mendelsohn-cég 50, Révész M. 10, Schorr D. 20, Singer A. 20, Weisz M. 20, Wöchsler Ignác és Sámson 20, összesen 595 K. **Jánosháza.** Sámuel Gy. 20 K.

Olajfa.

(Összesen 721 fa, 8085 K.)

San-Remo-i kertváros, Tiszaszentimre. Bonis Dezső gyűjtése: Dékány Ödön 100, dr. Balog Zs. és Deutsch J. (Eger) 30—30, Schwartz Sámuel, Kohn Hermann és Weisz Bertalan 50—50, Schwartz A. és Bonis D. 20—20, Epstein J.-né és Epstein F. 10—10, Hirn Sámuel 65, Héber A. 25, Szenes Sarolta, Stern Adolf és neje nevére 2 fa 60, összesen 15 fa, 460 K. **Nádudvar.** Rosenbaum Bernát, Aladár nevére 6 fa, 200 K. **Sopron.** Weinstängel testvérek 100, Braun S. 30, összesen 4 fa, 130 K. **Győri Cionisták kertje, Győr.** Dr. Herzl Tivadar vezérünk nevére, halálának 16-ik évfordulójára adakozók: Grosz H., Weisz M. nevére, Löwenstein S. dr. Benedek V. nevére, Weisz M. Grosz H. nevére 20—20, Mendelsohn F. édesanyja és nővére nevére 40, Schorr Dávid neje, Lea, újszülött fia, Ben Cion és saját nevére 60, Berán H., Mendelsohn Berta és Ferenc, Klein S., Grosz H., Weisz M., Berán A., Krausz T., Schorr D., Gestettner M., Deutsch N., Frankl I., Bochner O., Sugár V., Stern A., Trebics I. (Debrecen), Wittmann J., Just és Spitezer, Révész M., dr. Deutsch B., Weisz S., Koraleck K., Keller J. és neje, Lang I., Reiner A., Kohn I. és Weisz K. 20—20, özvegy Kellner I.-né boldogult férje, Ulmer I. nevére 20, összesen 25 fa, 760 K. **Schönberger Mór- és Lessinger Ilona-kert, Szombat-hely.** Kosztelitc Sándor, Ragendorfer Jenő, Lessinger Géza, Lessinger-család (Csehminsztent), 100—100, Ragendorfer Lajosné és Zelinger Izidorné 60—60, Kosztolitc I., Kosztolitc B., Neumann I., Lessinger K., Kerner J., Lessinger K., Kerper J., Lessinger J., Spitzer M., (Csákány-Szill) és Deutsch L. (Kaposvár) 20—20, Schönberger S.-né 40, Deutsch-család, Lesinger Arnold és Matild 50—50, Deutsch Lipót (Csehminsztent) 30, összesen 30 fa, 900 K. **Herzl-erdő, dr. Izsák Ede-kert, Budapest.** Beck E. és Krets B. 1—1 fa 60 K. **Ózdi Zsidó Ifjak kertje, Ózd.** Kirsner Emil (Budapest), Krausz Hajnalkának egy sziveségért 2 fa 60 K. **Strasser Szerá-kert, Budapest.** Strasser Samu és neje 15 fa 300 K. **Dr. Dömény Lajos-liget, néhai Schey Samu- és Schey Bódog-kert, Budapest.** Dr. Simonyi 1 fa 30, Dr. Fodor 5 fa 150, összesen 6 fa, 180 K. **Mendler Salamon-liget, Ehrlich Lenke-kert, Budapest.** N. N., Ehrlich Lenke nevére 6 fa, 200 K. **Dr. Frigyes Lajos-Freund Mindike-liget, Budapest.** Dr. Krausz Miksa gratulál dr. Frigyesnek eljegyzése alkalmából 1 fa 30, Gráner Ignác gyűjtése dr. Frigyes Lajos és Freund Mindike eljegyzésén Bachuré Hamizrachi 5 fa 150, Hartstein Jeremiás és neje Freund Eszter 20 fa 600, Freund Vilmos és neje Margulis Sári, Freund Mózes és neje Schlesinger

Regi 10—10 fa 600, Freund Rachel és Klopfer Manó 5—5 fa 300, Gráner Ignác 4 fa 120, Freund Abrahám és neje, Hartstein Jakab és Feri, Sttern Hedvid 2—2 fa 240, Fischl Jenő, Edit és Márkus, Freund Paula, Hartstein Izidor és Gyula, Freund Lili, Klári és József, Hartstein Sándor, Gitty és Piroska, dr. Abrahámsohn B. rabbi 1—1 fa 390, összesen 81 fa, 2430 K. **Dr. Krausz Miksa-liget, Lichtig Ilonka-kert, Mátészalka.** Lichtig Ilonka és Grünbaum Frigyes gyűjtése. Hozzájárultak: Gelléri Mariska nevére S. G. főhadnagy 40, Pogány Béla főhadnagy 40, N. N. 60, Einhorn D. 20, összesen 6 fa, 180, Grosz Lipót és neje nevére, esküvőjük alkalmából 200, Székács Ferenc 250, összesen 16 fa, 500 K. Schwarcz Simon 50, König Ilus és Pityu nevére 40, Weisz M. 20, Répászky hadnagy és Pogány főhadnagy Lichtig Ilonka nevére 20—20, Weisz S. 40, Erger Berger, Egy Ébredő, Ujhelyi hadnagy 20—20, Berger Jenő 50, Schwarcz M., Fülöp E. 20—20, Weisler Mór 35, Rosenberger és Adler Sándor 50—50, Friedmann Ede, Jó Zsidólány, még egy Jó Zsidólány, Schwarcz Alice 20—20, Sola D. 30, Dóra 20, Schreiber N. 100, X. Y. 300, kisebb adományok 370, összesen 67 fa, 2005 K. **Nyirbátor.** Dr. Krausz Fülöp 50, dr. Lőrinczy József 40, Vadász és társa 40, Weiszberger A. 20, Polacsek 100, Pártos Jenő 100, Engländer 30, N. N. 20, összesen 13 fa, 400 K.

Persely.

(Összesen 1072.20 K.)

Aszód. Weiner D. 38.12 K. **Budapest.** A Józsefvárosi Zsidó Nép kör Kedem-iskolájának gyűjtése 53, Taslinscki M. 42, összesen 95 K. **Csehmindszent.** Lessinger Ernő 40 K. **Sopron.** Guttman Lajos perselyűritése: Gerstl B. 30, Grünbaum J. 37.50, Grünwald S. 23.50, Grünfeld A. 41.25, Grünberger Zs. 20, kisebb adományok 4.50 K. Lantos Jakab perselyűritése: Blum N. 29.36, Breuer-testvérek 52, Beer-nővérek 25, Bors J. 21.84, Braun S. 17, Drach J. 44.50, Fischer M. 16, Fischer E. 21.14, Fürst Gy.-né 26, Hacker O. 26.50, Léderer-testvérek 20.35, Szederes Lipót 10.44, kisebb adományok 5.20 K. **Tauber Leó** gyűjtése: Schiff B. fiai 21.32, Schiller Manoné 50.10, Schiller Mór 12.30, Stadler Mór 53, Spiegel Henrik 55, Strausz Jakab 50, Tischo J. és fiai 35, Ungár L. 24.40, Weisz Hermann 93.50, Weisler L. 11, kisebb adományok 22.38, összesen 899.08 K.

Általános adomány.

(Összesen 1033.90 K.)

Budapest. S. J. 20, Schöner I. 10, dr. Strelinger Salomon 80, Seelenfreund Salomon templomadomány 50, összesen 160 K. **Baltanya.** Roth Gáborné 10 K. **Csorna.** Rosenfeld Zoltán 20.50 K. **Endrőd.** Josipovits Bernát 70 K. **Győr.** Stern Sámuel gyűjtése 60, Salzer Israel gyűjtése 55, Mendelsohn F. 11, összesen 126 K. **Kapuvár.** Steiner Albert 72 K. **Kenderes.** Brenner K. 22 K. **Nagyrába.** Löwy A. 25 K. **Nyék.** Goldstein Ilka gyűjtése (Kál) 240 K. **Mezőtárkány.** Weisz Adolf Krausz Szidikétől kapott ajándék megváltása 30 K. **Soroksár.** Gottesmann H. 20 K. **Sopron.** Frénkl M. 4, Léderer Hermann 75, Weiler Zs. 20, összesen 99 K. **Tolnaozora.** Blich Salomon gyűjtése (egy Brith Miloja alkalmával) 130, Erdős S. (templomadomány) 10, összesen 140 K.

Gyűjtőiv.

(Összesen 528 K.)

Budapest. Friedmann Eszti gyűjtése 528 K.**Aranykönyv.**

(Összesen 200 K.)

Debrecen. Dr. Hajnal Dezső részére Molnár Ernő 100, Keiner Armin és József 100, összesen 200 K.**Palesztina újjáépítési-alap.**

(Összesen 92 K.)

Budapest. Erzsébetvárosi templom snoderózása. Dr. Izsák Ede 30, Smuk Bla 40, összesen 70 K. **Fehérgyarmat.** N. N. 12 K. **Magyarbánhegyes.** Stern Zs. 10 K.**Bélyeg.**

(Összesen 162 K.)

Győr. Weisz Miksa bélyegeladása 162 K.

Sajtóalap. Adler Jakab Budapest, gratulál Pártos Nándor és Szenes Klárka esküvője alkalmából és 500 K-át ad sajtóalapra. — Beregi Armin utján 2000, Agoston Gyula Budapest, önállósítása alkalmából 100, Blau Szerén Makó 10, Neumann Henrikné Budapest 100, dr. H. J. Pártos Nándor utján 100, Roth Zoltán Putnok 10, Elbert Miksáné Budapest 20, N. N. Budapest 6, Agoston Gyula Budapest 50, N. J. Budapest 1000, Kohn Sámuel Budapest 50 K.

Helyreigazítás.

27. számunkban jelzett sátoralajuhelyi adomány részletezése: Rubin M. perselye 20, Günzler gyűjtése 238 K. Hozzájárultak: Czimermanné 10, Friesel A. 6, Friedmann M. és Grünfeld M. 10—10, Grosz L.-né 20, Günzler L. 34, Günzler L.-né 28, Klein A. 10, Kellner-család 90, Scheik Zs. 10 K. Félévi kimutásunkból kimaradt Debrecennél aranykönyv 425 K. 29. számunkban jelzett Szombathelyi 150 K, Rágendorfer Jenő önmegadóztatása.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Egy vidéki hang a zsidó kérdésről. Ugyanezt már számtalanszor, különféle formákban megirtuk. Lapunk számaiban is talál egy kis kitanítást azok felé, akiket cikkében vádol, amelyet különben a londoni beszámolóok folytán feltorlódott anyag miatt sem közölhetünk egyelőre. — Figyelmébe ajánljuk, hogy a nyomdába szánt kéziratokat csak a papír egyik oldalára lehet írni. A másik fele mindig üres marad. Kérünk helyi tudósításokat. — **Julius 16.** Az összevont vizsgálatot a középiskolai rendtartás értelmében sehol sem fogják engedélyezni. Sorából úgy látjuk, hogy önt csak az a tavalyi egy évi veszteség bántja, holott emiatt nincs oka szomorkodni. Egy év ebben a korban nem veszteség, így legalább megletebben fog kikerülni az életbe. Viszont ilyenformán semmi akadálya sem volna annak, hogy otthon magánaton végezze mind a két esztendőt. Közben, ha ideje megengedi tanuljon meg valami közszükségleti ipart, ez megértő mester mellett nemcsak könnyen fog menni, de a sok szellemi munka mellett kellemes szórakozás is lesz. Hajlamai és a lehetőségek szerint válasszon. Asztalos, lakatos, cipész, cipőfelsőrészkesztés, műszerész, elektrotechnika, irógépműszerész stb., mind jó mesterségek. Továbbiakban is szívesen szolgálunk tanáccsal. — **B-fi G. egy. hallg.** Mi nem használhattuk. Továbbítottuk a Reményhez. — **Sch. Zs.** „Cionológia Jehuda Halévitol.” Ilyen valamit csak kiforrott művészi fordításban lehet közölni, amilyenek különben magyar nyelven bőségesen láttak már napvilágot. Hogy csak egyet említsünk: Patai József mesterien fordította le. Az öné, sajnálatunkra, nem közölhetjük.

A Remény zsidó ifjusági lap augusztusi száma gazdag tartalommal és gyönyörű illusztrációkkal jelent meg. Szalai Oszkár szép ifjusági regénye, Zsoldos László megható ifjusági elbeszélése, Neményi Endre gyönyörű verse, dr. Kun Lajos szép cikke, Oszkár bácsi bájos Kis Barát rovata s a többi gazdag rovat mellett különösen az Egy szó története című zsidó történeti elbeszélést emeljük ki a lap gazdag tartalmából. A Remény e számához Gedő Lipót, jeles festőművésznünk művészi, szép illusztrációkat készített. A Remény előfizetési díja egész évre 160, félévre 80 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Új héber kurzus kezdődik folyó hó 16-án. Hallgatók korra és nemre való tekintet nélkül jelentkezhetnek Sip-utca 12. sz. alatti leányiskola I. emeletén, hétfő, szerda és csütörtök d. u. 6—7 órakor. A kurzus vezetője: Rosmann M.

Évibérletben ingyen 12 írógépszalagig, haviápolás 30 kor., alapos javítással 45 kor. Wittenberg Farkas író-gépműszerésznel. Fő-utca 7. Telefon 152-61 és 61-76.

Fürst Leó

butorok
gyári
raktára

Budapest,
VII., Rákóci-ut 74. sz.

Brillánsokat, gyöngyöket, használt ékszereket, mindenhol drágábban vesz Székely Emil ékszerüzlete, Király-utca 51. Teréz templommal szemben. Tel. József 105-35. Cimre tessék ügyelni

Fájós lábakra készít cipőket Gerő Adolf Fia Kossuth Lajos-utca 4.

Poloskairtásnál legmegfelelőbb

Ditrichstein Takarítási Vállalat

Budapest, VII. Rertész-utca 27.

Telefon szám: „József“ 116-55.

Lakástakarítás Üvegzettisztítás

Arnstein József
mezőgazdasági és háztartási gépek
Telephon 140-79 szám.
Budapest, Izabella-utca 68.

PATKÁNY-, EGÉR-
irtóbacillus: Ratin legbiztosabb irtószer. Prospektus ingyen. Ratin Laboratorium Budapest, Rottenbiller-u. 30.

Önborotva-kések köszörsülése. Kifogás-
talan köszörsülésért
kezeskedem.
SZIGETI
Dessewffy-utca 1. sz.

Hamisfogakat

arany- és ezüst töredéket drágán vesznek Gross Antal József-körut 23.

Vétkeznek!

Ki nem Back-nál étkezik,
Mert jó és nem drága,
Back-féle **בית** ételeknek
Nincs párja.

Lázár-utca sarok. Opera mögött.

Élelmezési és tanulmányi okokból megkisebbitett
BURGER-féle izr. DIÁKOTTHON, DEBRECEN
mindössze 20 növendéket vesz fel. Jelentkezés sűrűs.

Cipőgyár

SALAMON J. AKKALAY, Wien, XIV. Pfeiffergasse 3.

SIRKÖVEK מצבה

Pfeifer és Heszky
III-Temetőnél Tel. József. 59-61.

**Hitközségek
figyelmébe!**

Neumann Benő
könyvkereskedő
(ezelőtt SCHWARTZ ICNÁC)
Budapest, VII., Király-u. 8.

Legjobb iskolai ima-
könyv Pollák-féle
héber-magyar finom
papírra nyomva erős
kötésben 40.—Korona.
(Hitközségeknek
engedélyny.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Intelligens, vallásos nő-
véretem férjhez adnám
meglettikori fiatal vagy
özvegy emberhez. Hozo-
mány 50-60000 kor. és
berendezett lakás. Aján-
latokat „Házias 8252” jel-
igére kérek.

Sirkövek Löwy L-nél
Budán, II., Fő-utca 88
(Saját házában). Telefon
146-99.

Kefék, seprük darabon-
kint is nagyban árban
kaphatók Zafir Soma ke-
fenagykereskedő kicsiny-
beni osztályában Király-
utca 16. az udvarban.
Telefon 13-65.

Olvassa naponta a napi-
lapokban megjelenő ap-
róhirdetésemet, melyben
egy-egy cikk jóval az
angro árnál olcsóbban
kerül eladásra.

Paplanok legolcsóbban,
nagy választékban, alata-
kitásokat elfogadok.
Szombaton zárva, Dor-
schovitz paplankészítő
VII, Garay-utca 43.

Bőrkereskedésben, mely
Szombaton zárva van, per-
fekt könyvelő és jó ház-
ból való fiu tanulónak fel-
vételik. Kepes Sándor, IX.,
Mester-utca 12.

Jobb izr. nő, házvezető-
női vagy nevelőnői állást
keres, lehetőleg vidékre,
kizárólag orthodox csa-
ládnál.

Zsidó uradalomba kere-
sek leányom részére kul-
csárnői állást. Szives meg-
keresések „Kulcsárnő” jel-
igére a kiadóba.

A szerkesztésért felelős:

Dr. SCHÖNFELD JÓZSEF

Kiadja a Magyarországi Cionista Szervezet m. sz.

Heller K. és Társa, nyomdai műintézet VIII., Német-utca 27.